

DEMÀ
Josep Ramoneda

Salvador Cardús

Fem arrels, trenem el futur

Tenim tot l'Any Candel al davant per seguir reflexionant sobre una realitat que ha marcat profundament i des de fa temps Catalunya: la dels continuats processos migratoris que l'han conformat. Tan profundament que fa anys que sostinc que la immigració hauria d'ocupar un espai destacat entre els *llocs de memòria* –en el sentit de Pierre Nora– fundadors de la nació catalana (*The memory of immigration in Catalan nationalism*, IJIS, 18-1, 2005). Per dir-ho curt i a diferència d'altres criteris fundacionals, aquí, amb escasses excepcions, un català és un descendent d'antics immigrants.

L'EDICIÓ DE DIUMENGE de l'ARA posava l'accent en aquesta realitat. Vicenç Villatoro ens hi anticipava el fons de la seva propera novel·la, que ens ajudarà a entendre la penúltima experiència migratòria que ha afaïçonat el país. I Roger Cohen hi publicava un extraordinari article, *La recerca d'una identitat*, que torna a mostrar fins a quin punt hi ha coincidències en la perspectiva que neix en països fets amb la immigració. L'article té una frase que caldria memoritzar per explicar-nos bé qui som, també, els catalans: "Immigrar és reinventar-se. Les terres d'immigrants extirpen l'enyor de la mare pàtria. Inviten el nouvingut a l'oblit selectiu ofert per una nova identitat". I per si algú no havia acabat d'entendre Cohen, a la pàgina següent Gregorio Luri ho il·lustrava amb la seva pròpia història a *Un 'charnego agradecido'*.

EL CAS ÉS QUE els catalans, durant molt de temps, massa, hem hagut de dissimular allò que érem per sobreviure com a nació. S'ha hagut d'exagerar el paper del passat i les arrels per tal de mantenir un pols, sense perdre'l, amb un Estat que volia imposar –a les bones i a les males– uns altres marcs d'identificació. Però el país ha anat fent la seva al marge dels debats poc o molt honestos sobre si el que ens feia diferents era la llengua, la burgesia industrial, el passat medieval, el pactisme o el clima mediterrani.

POSSIBLEMENT, la proximitat de la plenitud política nacional –o la convicció que s'acosta– ens està deslliurant de les velles pors que no deixaven que ens miréssim al mirall per veure tal com som realment. És cert que encara hi ha qui no és capaç d'entendre el catalanisme al marge de suposades pertinences ètniques o de realitats identitàries que ningú no sabia definir de manera mínimament consistent. Però el contrari és cert: hem sobreviscut nacionalment pels nostres orígens tan diversos, per les identificacions múltiples, per la vocació europeïsta, per una certa actitud irreverent que ha construït una pluralitat impos-

XAVIER BERTRAL

Hem
sobreviscut
nacionalment
pels nostres
orígens tan
diversos

sible de vèncer per les poderoses forces d'un Estat que, tanmateix, tenia –i té– vocació unitària, uniformista i homogeneïtzadora. David contra Goliath, sí. El jonc contra el roure, també.

TORNEM A COHEN quan diu que les terres d'immigració inviten el nouvingut a un oblit selectiu oferint una nova identitat. Jo precisaria més i diria que l'inviten a arrelar de la manera que més li convingui. Pluralitat d'arrels a la mateixa terra. Per això els que volen trencar la cohesió del país malden desesperadament per imposar una falsa memòria a aquest oblit necessari que tots els catalans han fet per arrelar, des dels pocs que tenen tots els cognoms autòctons fins als molts que no en tenen cap.

ROGER COHEN ESCRIU: "Doneu gràcies perquè teniu un país, una comunitat". I acaba: "Si-gueu lliures. Feu arrels. No oblideu. Enllaceu les cadenes que han fet de vosaltres el que sou". Sí: i acabem de trenar els camins que ens dibuixen un horitzó de prosperitat i justícia.